

פרורי חמץ בזוית כלשהי ודאי כבר נתעפש עד ערב פסח ואינו מחייבם בבדיקה לכו"ע.

אלו מקומות חייבים בדיקה

10. דרשו ומשום כך בבית שמצויים בו תינוקות, דעת הגר"נ קרליץ שיש לבדוק את בית הכסא והאמבטיה שאע"פ שאנשים מבוגרים לא מכניסים לשם חמץ, מ"מ יתכן שהתינוקות הכניסו לשם חמץ.

בדיקת הכיסים והתיקים

11. דרכי משה הקצר אורח חיים סימן תלג כתב מהר"י ווייל (סי' קצג) דצריך לבדוק בית יד שלו ושל תינוקות שלא ישאר שם חמץ עכ"ל. ונראה לי דמיירי באותן הרגילים לשום לפעמים חמץ לבתי ידיהם אבל מי שאינו רגיל בכך אינו צריך ליזהר בזה:

12. שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תלג סעיף יא והכיסים או בתי יד של בגדים שנותנים בהם לפעמים חמץ, צריכין בדיקה (מהר"י).

13. משנה ברורה סימן תלג ס"ק מז (מז) שנותנים בהם לפעמים חמץ - ואפילו הוא אומר ברי לי שלא ניתן בהם חמץ דמילתא דלא רמיא עליה הוא ולא אדעתיה ולכן צריך בדיקה והעולם נוהגין רק לנער הכיסים בשעת הביעור ונכון לבדוק אותם בשעת הבדיקה ומ"מ צריך לחזור ולנערם בשעת הביעור שמא חזר והכניס בהם מחמץ שאכל אחר הבדיקה [אחרונים]:

14. שו"ת שבט הלוי חלק א סימן קלז ואשר שאלת בענין בדיקת הכיסין בליל בדיקת חמץ, אמת מסתימת הפוסקים יראה להדיא דהמצוה לכתחלה בליל בדיקה, אמנם אין זה בשביל שצריך אור נר יחיד לזה אלא שכיון שקבעו חכמים זמן בדיקה דבבדיקת חמץ בלילה איכא כידוע ב' ענינים, זמן, ותחלת זמן, כמש"כ הט"ז, ע"כ לכתחלה צריך לעשות הכל בזמן בדיקה אבל עצם הבדיקה של הכיסים כנראה קשה לאור נר ממש ויעשה באופן המועיל לבדיקה כי זה עיקר לא הנר.

15. דרשו ולענין אם צריך לבדוקם לאור הנר, דעת הגר"ש אלישיב שדי לבדקם על ידי מישוש... מאידך דעת הגר"נ קרליץ שאין לבדוקם על ידי מישוש, אלא כיון שקשה לבדוקם לאור הנר, אפשר לבדוקם ביום לאור החמה.

16. באר היטב אורח חיים סימן תלו ס"ק י (י) מצות ביעור. לפי מש"כ הרב לעיל ס"ס תל"ג. דהכיסים ובתי ידים של הבגדים צריכין לבדוק א"כ יוצא בשיירא ומפרש ג"כ אפשר לו לקיים מצות ביעור ובדיקה ואפשר לומר כיון דכתיב תשביתו שאור מבתים עיקר המצוה לבדוק ולבער החמץ מהבית ממש. ה"י.

17. הליכות שלמה פרק ה סעיף ה מכונת, לכתחילה יבדקנה אור לארבעה עשר על ידי פנ, ובדיעבד נבדקת ביום ארבעה עשר לאור יום, כדין בדיקת אכסדרה. ואין מברכין על בדיקתה, כדין בדיקת הכיסים

בדיקה בספרים

18. שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תלג סעיף ו רפת של בקר אינו צריך בדיקה, שאם היה שם חמץ הבהמות יאכלוהו. וכן לול של תרנגולים אינו צריך בדיקה, מפני שאם היה שם חמץ התרנגולים יאכלוהו. וכן אמצעה של חצר אינו

1. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף ב עמוד א כל מקום שאין מכניסין בו חמץ - אין צריך בדיקה.

2. טור אורח חיים הלכות פסח סימן תלג ובדוק בכל המקומות שיש לחוש שמא הכניסו בהן חמץ כגון אוצרות יין שמסתפקין מהן ובמקום שמצניעין שם דגים קטנים והמלח והעצים והנרות והתמרים שפעמים שהם כלים בתוך הסעודה והשמש הולך להביא מהם ופתו בידו ומטעם זה כל חדרי הבית והעליה צריכין בדיקה שפעמים אדם נכנס בהן ופתו בידו:

3. שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תלג סעיף ג בודק כל המקומות שיש לחוש שמא הכניסו בהם חמץ. ולכן כל חדרי הבית והעליות צריכים בדיקה; שפעמים אדם נכנס בהם ופתו בידו. אבל אוצרות יין שאין מסתפק מהם, וכן מתבן וכיוצא בו, אינם צריכים בדיקה.

4. משנה ברורה סימן תלג ס"ק יג (יג) שיש לחוש שמא הכניסו וכו' - ר"ל לא מיבעיא מקומות שמשמשין בהן חמץ פשיטא דצריך בדיקה אלא אפילו מקום שאין רגיל להשתמש בו חמץ כל השנה רק שיש לחוש שמא הכניס שם חמץ באקראי ג"כ צריך בדיקה וכדמפרש לקמיה:

5. שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן תלג סעיף יב ואינו חייב לבדוק מן התורה אלא במקומות שרגיל להשתמש בהן חמץ כל השנה בתדירות כגון הבית וחדרו שרגיל לאכול בהן חמץ כל השנה ואי אפשר שלא נתפרר ונפל שם פירור חמץ שיש בו כזית ועובר עליו בבל ימצא מן התורה אף על פי שאינו נראה לו (עיין סי' ת"מ) כל ימי הפסח אבל שאר החדרים שאינו רגיל להשתמש בהן חמץ בתדירות וקרוב הדבר שלא נשתייר בהן חמץ כזית אין צריך לבדוק מן התורה אף על פי שלא ביטל:

6. שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תלג סעיף ד חורי הבית וזיזין הבולטים, מהכתלים, שאינם גבוהים הרבה ולא נמוכים הרבה, צריכים בדיקה; אבל הגבוהים שאין יד האדם מגעת שם, והנמוכים פחות משלשה טפחים, אינם צריכים בדיקה.

7. משנה ברורה סימן תלג ס"ק יט (יט) פחות משלשה טפחים - שמן הסתם לא נשתמשו בו אבל אם ידוע לו שנשתמש בהן חמץ באותה שנה אפילו פ"א הרי הן צריכין בדיקה. ובבית שהתינוקות מצויין בו בכ"ג צריכין בדיקה שמא הניחו שם התינוקות מעט חמץ:

8. הליכות שלמה פרק ה דבר הלכה סעיף ז וכמו כן תיבה או ארון במיוחדים לו בביה"כ כגון הארגז שבספסל ובעמוד וכדו', אם הוא מקום שלפעמים מניח בו חמץ צריך לבדקו כדין, ויש להזהר בזה. ומיהו אם מכניס ידו לתוכה ובדקה יפה אפשר דסגי בכך, וכעין שמצינו באכסדרה שהואיל ואורה רב נבדקת ביום לאורה בלבד.

9 שם ארחות הלכה הערה 18

אבל את חדר לימודו בישיבת קול תורה לא בדק רבנו כלל, ולשאלת התלמידים השיב שאינו מביא דבר מאכל במשך ימות השנה והוי כמקום שאין מכניסים בו חמץ, ואף שבמוצאי יום הכיפורים הבדיל וטעם מיני מזונות בחדר זה, ועין מ"ב דגם משום פעם אחת מתחייב בבדיקה, השיב רבנו לשואל דאין לחוש משום כך, כי אין הדרך שישאר אז, וגם אם נשאר

צריך בדיקה, שאם היה שם חמץ העורבים ושאר עופות המצוים שם יאכלוהו. והני מילי מספק חמץ, אבל ודאי חמץ לא.

19. משנה ברורה סימן תלג ס"ק כד

(כד) לול - וה"ה קרקע הבית שהתרנגולים מצויים שם א"צ בדיקה ומ"מ צריך לכבד תחת המטות כי לפעמים נגרר שם ע"י התרנגולים חתיכה גדולה של חמץ שא"א להם לאכלה או לסיבה אחרת. ובמקום שאוכלין כל השנה וליכא שם תרנגולין לכו"ע צריך לבדוק תחת הספסלין והשלחנות שמצוי ליפול שם חמץ (לג) ויש אומרים דאף בדאיכא תרנגולין בבית כל שאכלו שם חמץ סמוך לפסח הוי כמו חמץ ודאי דאי אפשר שלא יפול חמץ על הקרקע ואין ספק אכילת תרנגולים מוציא מידי ודאי חמץ וצריך בדיקה כדין:

20. שער הציון סימן תלג ס"ק לג

ובאמת מסתימת לשון הרשב"א ורבנו ירוחם שכתבו דבבית שהתרנגולים מצויין אין צריך בדיקה, משמע בפשיטות דהוא אף במקום שאוכלין, דבית שדרין בו בודאי אוכלין שם גם כן. והטעם יש לומר, משום דלא חשיב זה לודאי, דאף אם נימא דאי אפשר שלא יפלו שם מהשולחן, דלמא רק פרוין דממילא בטילי

21. חיי אדם חלק ב-ג (הלכות שבת ומועדים) כלל קיט סעיף ו

והצריכו חכמים לבדוק בחורין ובסדקים, דאף על גב דבחורין וסדקים אין לחוש אלא לחמץ כל שהוא כגון פרוין, ופרורין ממילא בטלי ואינו עובר בשום אופן, מכל מקום מחששא דשמא יבוא לאכלו, צריך לבער אפילו כל שהוא (ריא"ז בפי' ובפ"ח סי' תמ"ד סעיף ד' חולק).

22. הליכות שלמה פרק ה סעיף ו

הספרים אינם חייבים בבדיקה, אף אם לא נזהר בעת השימוש בהם כל ימות השנה שלא יפול לתוכם חמץ (לענין הספרים נראה דאין חייבים לבדקם, משום דהני פירורין אשר אולי נמצאים בהם מאיסי ודינם כדין חמץ של הקדש שמבואר בגמרא דפטור מבדיקה הואיל ובדילי מיניה) (וכשנשאל פעם שהרי מצוי לפעמים בכל ימות השנה כשנמצאים פירורים בין דפי הספרים שתופשם באצבעו ומכניסם מבלי משים לפיו, הגיב בהשתוממות גדולה, היתכן שלא להזהר בתכלית הזהירות מחשש תולעים המצויים בספרים. והיה רבנו נזהר ביותר במשך כל ימות השנה וכ"ש בפסח שלא להניח ספר על השולחן בעת האכילה, שלא יפלו ח"ו מן הספר על האוכלין תולעים וכן חמץ בפסח.)

23. שו"ת יביע אומר חלק ז - אורח חיים סימן מג

בהא סלקינן ובהא נחתינן שפירורי פת שבספרים בטילי במיעוטייהו, ובביטול כל חמירא בודאי דסגי להו. ואין צורך להעמיד מחיצה בפני הספרים שנשתמשו בהם בכל ימות השנה בשעת סעודה. ומותר ללמוד בהם בפסח מבלי לבדוק אחר פירורי חמץ שנפלו לתוכם. וכן עיקר להלכה ולמעשה.

24. שו"ת אור לציון חלק א - אורח חיים סימן לב

הנה החזון איש (בהלכות פסח סימן קט"ז אות י"ח) חידש, שאף חשש חמץ בפחות מכזית חייב לבדוק ולבער, וטעמו דכיון דאמרינן במסכת פסחים (דף ו' ע"א), אמר רב חמצו של נכרי עושה לו מחיצה י' טפחים משום היכר, ופרש"י התם, משום שמא ישכח ויאכלנו וכו', א"כ נראה שאין חילוק בין גלוסקא לפירורין לענין מחיצה, שגם בפירורין יש חשש שמא יאכלנו, ולפי זה אף בחשש חמץ פחות מכזית יש לחוש שמא ימצא ויאכלנו וצריך לעשות מחיצה, ולפיכך חייבים לבדוק את הספרים משום חשש פירורין אף שאין בהם כזית, או שיעשה מחיצה, עכת"ד, ע"ש.

ואנו לא ראינו לרבותינו שנהגו כן, ונלע"ד טעם המנהג, דמשום חשש כזית חמץ בספרים, לא חיישינן שמא יפול ויאכלנו, דלא מצוי כזית, ומשום חשש פירורין גם כן לא חיישינן, או משום דלא חשיבי, כדברי הגמ' (שם דף ו' ע"ב), או מטעם דכיון שמהתורה אם יאכלנו אין בו כרת לא חייב לבדוק, והראיה לזה, שהרי הגמ' (שם דף ו' ע"ב) שואלת, בעי רבא ככר בשמי קורה צריך סולם להורידה או אין צריך, מי אמרינן כולי האי לא אטריחו רבנן וכו', לא אתי למיכלה, או דילמא זימנין דנפל ואתי למיכלה וכו', והרמב"ם בהלכות חמץ ומצה (פרק ב' הי"ד) שינה מלשון הגמ' וכתב וז"ל: כזית חמץ בשמי קורה מחייבין אותו להביא סולם להורידו, שפעמים יפול משמי קורה, עכ"ל, משמע להדיא, דדוקא כזית מחייבין אותו להוריד ולבער אבל לא על פחות מכזית, ובהלכה זו של ככר בשמי קורה נתנה הגמ' טעם שמא יאכלנו, ולא נמצא בשום מקום נוסף טעם זה, ואם איתא כדברי החזו"א שאין לחלק בין כזית לפחות, מנא ליה להרמב"ם שחמץ בשמי קורה זה דוקא בכזית, הרי לא נמצא לשון זה בשום מקום, אלא נראה ודאי שעל פחות מכזית שלא נמצא תחת ידו והוא בשמי קורה, וכ"ש במקום ספק אם נמצא בו חמץ, לא חייבו לבדוק בשמי קורה מחשש שמא יפול ויאכלנו, (כיון שכבר ביטל את חמץ), ולפי זה גם בספרים שיש ספק אם יש שם פרוין חמץ, לא חיישינן שמא יפול ויאכלנו דלא חייבו בזה לבדוק וכו"ל,